

Силабус курсу
Ареальна лінгвістика

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 6.020303 Філологія. Українська мова і література
Освітньо-професійна програма Українська мова і література
Кількість кредитів – 3
Рік підготовки, семестр – 2 рік, 2 семестр
Компонент освітньої програми: вибірковий
Дні занять:
Консультації:

Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. філол.н. Наливайко Марія Ярославівна

**Контактна
інформація**

marianalyvaiko@i.ua; 0352) 0352-43-58-65 – деканат факультету філології і журналістики

Опис дисципліни

Курс «Ареальна лінгвістика» є дисципліною мовного спрямування, покликаний формувати у студентів-філологів систему знань із відповідного курсу, вироблення в них умінь і навичок збирати й аналізувати діалектний матеріал, розуміти важливості діалектної мови для історії народу, історії мови, духовної і матеріальної культури українців, української літературної мови.

Зміст дисциплін «Ареальна лінгвістика» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців-філологів, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Тема	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Основні поняття й терміни української діалектології. Наріччя та говори української мови.	
1	ТЕМА 1. Вступ. Основні поняття й терміни української діалектології	Осмислити термінологічне окреслення поняття «діалектна мова». Знати поняття української діалектології: наріччя, говір, говірка, ареал, ізоглоса.
2	ТЕМА 2. Історія діалектного членування української мови	Знати поширення говорів української мови
3	ТЕМА 3. Характеристика говорів	Знати характеристику говорів

	поліського (північного) наріччя	північного наріччя.
4	ТЕМА 4. Характеристика говорів південно-західного наріччя.	Знати межі поширення говорів південно-західного наріччя
5	ТЕМА 5. Характеристика волинсько-подільської групи говорів	Знати фонетичні, лексичні, морфологічні, синтаксичні особливості волинсько-подільської групи говорів
6	ТЕМА 6. Галицько-буковинська група говорів.	Вміти пояснити відмінності у лексиці, фонетиці, морфології говорів галицько-буковинської групи говорів
7	ТЕМА 7. Галицько-буковинська група говорів.	Знати особливості говорів галицько-буковинської групи говорів
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Карпатська група говорів. Південно-східне наріччя	
	ТЕМА 8. Карпатська група говорів.	Вміти проаналізувати тексти, виявити особливості на фонетичному, лексичному, морфологічному, синтаксичному рівнях говорів української мови. Знати особливості карпатської групи говорів
9	ТЕМА 9. Характеристика говорів південно-східного наріччя.	Вміти пояснити лексичні, морфологічні, фонетичні особливості говорів південно-східного наріччя
10	ТЕМА 10. Фонетичні особливості говорів української мови	Знати відмінності у консонантизмі та вокалізмі у говорах української мови

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ІК 01.	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі лінгвістики в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК 03.	Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність до ефективного комунікування, готовність до співпраці з колегами, вміння працювати в колективі; здатність аналізувати зміст думки та її структуру в процесі спілкування та

	адекватно на неї реагувати.
ЗК 08.	Науково-дослідницька. Здатність виконувати навчально-дослідні завдання; володіння науково-дослідними методами відповідного фахового спрямування. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність.
ФК 01.	Філологічна. Усвідомлення структури лінгвістичної науки та її теоретичних основ; володіння ключовими поняттями мовознавства, теоріями і методами філологічного аналізу, особливостями розвитку філологічної думки у певну історичну епоху та у сучасному контексті розвитку гуманітаристики. Здатність здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
ФК 02.	Лінгвістична. Здатність аналізувати лінгвістичні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, а також на основі відповідних загальнонаукових методів. Знання природи і сутності мови, походження й закономірностей розвитку мов, особливостей структури мови, шляхів вивчення мовного матеріалу. Знання системи сучасної української мови.
ФК 04.	Лінгвальна. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. Досконале володіння українською мовою в її літературній формі, розуміння діалектного різноманіття української національної мови, вміння використовувати засоби мови відповідно до специфіки комунікативної ситуації різновиди мови, засади мовної політики. та контексту. Здатність аналізувати просторові та соціальні різновиди мови.
ФК 09.	Репрезентаційна. Здатність презентувати результати навчальної та дослідницької діяльності у галузі філології на місцевому, національному та міжнародному рівні.
1. ПРН	Дослідницький. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів. Знати й розуміти систему мови, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди

	мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів. Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології.
2. ПНР	Комунікативний професійно-орієнтований. Застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення.
ПНР 5.	Проектувальний. Здатність застосовувати профільні знання у підготовці до уроків з української мови.

Літературні джерела

1. Анісімова Л. Г. Назви верхнього одягу у поліських, волинських та подільських говірках // Дослідження з української діалектології. – К., 1991. 126-138.
2. Аркушин Г. Л. Діалектні оказіоналізми: як вони виникають, де і скільки живуть (на матеріалі західнополіських говірок) // Урок української. – 2000. - № 5-6. – С.18-21.
3. Атлас української мови. В 3-х т. – Т.1. Полісся, Середня Наддніпрянщина і суміжні землі. – К.,1984. – 498 с; Т.2.: Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі. – К., 1988. – 520 с.
4. Бевзенко С.П.Українська діалектологія. – К., 1980. – 242с.
5. Бевзенко С.П. Українська діалектологія. Збірник вправ і завдань. – К.: Вища школа, 1987. – 126с.
6. Жилко Ф.П. Нариси з діалектології української мови. – К., 1966. – 306с.
7. Закревська Я.В. Нариси з діалектного словотвору в ареальному аспекті. – К.: Наукова думка, 1990. – 161с.
8. Матвіяс І.Г. Українська мова і її говори. – К.: Наукова думка, 1990. – 168с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-7) усне опитування, тести, завдання	40
Модуль 2 (теми 9-13) усне опитування, тести, завдання	25
ІНДЗ	10
Залік (теми 1-13) – тести, завдання	25

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (залікові питання)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE